

MONUMENTA

АКАДЕМИК ВЕРА БИТРАКОВА ГРОЗДАНОВА

ГОДИШНИК НА ИСТРАЖУВАЧКИОТ ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО | БРОЈ 5, ГОДИНА 2020
„ЦВЕТАН ГРОЗДАНОВ“ ПРИ МАНУ

ИЗДАВАЧ
МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

ГЛАВЕН УРЕДНИК
ЃОРГИ ПОП-АТАНАСОВ

EDITOR IN CHIEF
GJORGJI POP-ATANASOV

РЕДАКЦИЈА

ГОЈКО СУБОТИЌ (БЕЛГРАД)
АКСИНИЈА ЃУРОВА (СОФИЈА)
БОЈАН ЃУРИЌ (ЉУБЉАНА)
АНТЕ РЕНДИЌ МИОЧЕВИЌ (ЗАГРЕБ)
КЕРОЛИН С. СНАВЛИ (ГЕТИЗБУРГ)
САШО ЦВЕТКОВСКИ (СКОПЈЕ)
АЛЕКСАНДРА НИКОЛОСКА (СКОПЈЕ)

EDITORS

GOJKO SUBOTIĆ (BELGRADE)
AKSINIJA DJUROVA (SOFIA)
BOJAN DJURIĆ (LJUBLJANA)
ANTE RENDIĆ MIOČEVIĆ (ZAGREB)
CAROLYN S. SNIVELY (GETTYSBURG)
SAŠO CVETKOVSKI (SKOPJE)
ALEKSANDRA NIKOLOSKA (SKOPJE)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИЦИ

АЛЕКСАНДРА НИКОЛОСКА
СИЛВАНА БЛАЖЕВСКА

TECHNICAL EDITORS

ALEKSANDRA NIKOLOSKA
SILVANA BLAŽEVSKA

СОДРЖИНА

КРАТЕНКИ / ABBREVIATIONS		11
ПРИГОДНИ ГОВОРИ ВО ЧЕСТ НА АКАДЕМИК ВЕРА БИТРАКОВА ГРОЗДАНОВА / OPENING REMARKS FOR ACADEMICIAN VERA BITRAKOVA GROZDANOVA VLADO MATEVSKI SILVANA BLAŽEVSKA / ALEKSANDRA NIKOLOSKA		19
БИБЛИОГРАФИЈА НА АКАДЕМИК ВЕРА БИТРАКОВА ГРОЗДАНОВА / BIBLIOGRAPHY OF ACADEMICIAN VERA BITRAKOVA GROZDANOVA		23
ГЕОРГИ СТАРДЕЛОВ	ОТКРИВАЊЕ НА НАШИОТ ИСКОН	43
ВЛАДО КАМБОВСКИ	СВЕТОТО И ПРОФАНОТО ВО ПРИРОДАТА НА ПРАВОТО	49
ДРАГИ МИТРЕВСКИ	КАРАКТЕРОТ НА ЖЕЛЕЗНОДОПСКАТА КУЛТУРА ВО ОХРИДСКО	85
DRAGI MITREVSKI	THE CHARACTER OF THE IRON AGE CULTURE IN THE OHRID REGION	
ALEKSANDRA PAPAZOVSKA	GEOMETRIC ELEMENTS IN THE IRON AGE MATERIAL CULTURE	105
АЛЕКСАНДРА ПАПАЗОВСКА	ГЕОМЕТРИСКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО МАТЕРИЈАЛНА КУЛТУРА НА ЖЕЛЕЗНОТО ВРЕМЕ	
MARTINA BLEČIĆ KAVUR	MEDIUM AND MOTIF: GOAT IN THE BESTIARY OF THE IRON AGE <i>CAPUT ADRIAE</i>	125
МАРТИНА БЛЕЧИЌ КАВУР	МЕДИУМ И МОТИВ: КОЗАТА ВО БЕСТИЈАРИОТ ОД ЖЕЛЕЗНОТО ВРЕМЕ <i>CAPUT ADRIAE</i>	
GORAN SANEV	ПОЈАВА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЦРНОФИГУРАЛНАТА КЕРАМИКА ВО ОХРИДСКО-СТРУШКИОТ РЕГИОН	151
ГОРАН САНЕВ	THE EMERGENCE AND CHARACTERISTICS OF THE BLACK-FIGURE POTTERY IN THE OHRID REGION	

- NIKOS AKAMATIS ASPECTS OF RED-FIGURE POTTERY TRADE IN THE MACEDONIAN KINGDOM AND BEYOND ITS NORTHERN BORDERS 169
- НИКОС АКАМАТИС АСПЕКТИ НА ТРГОВИЈАТА СО ЦРВЕНОФИГУРАЛНАТА КЕРАМИКА ВО МАКЕДОНСКОТО КРАЛСТВО И ЗАД СЕВЕРНИТЕ ГРАНИЦИ
- DESPINA IGNATIADOU THE ICONOGRAPHY ON GLASS SEALS IN CLASSICAL AND HELLENISTIC MACEDONIA 185
- ДЕСПИНА ИГНАТИЈАДУ ИКОНОГРАФИЈАТА НА СТАКЛЕНИТЕ ПЕЧАТИ ВО КЛАСИЧНА И ХЕЛЕНИСТИЧКА МАКЕДОНИЈА
- STELLA DROUGOU REFLECTIONS ON THEATRE IN ANCIENT MACEDONIA ...“INSPIRED BY THE ANCIENT THEATRE OF AIGAI-VERGINA” 203
- СТЕЛА ДРУГУ ОСВРТ НА ТЕАТРИТЕ ВО АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА..., ИНСПИРИРАНО ОД ТЕАТАРОТ ВО АИГА-ВЕРГИНА
- YURI N. KUZMIN NOTES ON THE ANTIGONID COURT, ADMINISTRATION, AND MILITARY COMMAND UNDER DEMETRIUS II (239–229 B.C.) 227
- ЈУРИ Н. КУЗМИН БЕЛЕШКИ ЗА ДВОРОТ НА АНТАГОНИДИТЕ, АДМИНИСТРАЦИЈАТА И ВОЕНАТА УПРАВА ВО ВРЕМЕ НА ДЕМЕТРИЈ II (239-229 Г. ПР. Н.Е.)
- PERO JOSIFOVSKI FINDS AND CIRCULATION OF COINS OF KINGS PHILIP V AND PERSEUS IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA 241
- ПЕРО ЈОСИФОВСКИ НАОДИ И ЦИРКУЛАЦИЈА НА МОНЕТИТЕ НА КРАЛЕВИТЕ ФИЛИП V И ПЕРСЕЈ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
- ПАСКО КУЗМАН АНТИЧКАТА НЕКРОПОЛА НА САМОИЛОВАТА ТВРДИНА / ЦИТАДЕЛА ВО ОХРИД 279
- PASKO KUZMAN THE ANCIENT NECROPOLIS ON THE SAMUEL'S Fortress / Citadel in Ohrid
- ЕФТИМИЈА PAVLOVSKA THE COINS OF MACEDON FROM SAMUEL'S Fortress, OHRID 311
- ЕФТИМИЈА ПАВЛОВСКА МОНЕТИ НА КРАЛСТВОТО МАКЕДОНИЈА ОД САМОИЛОВАТА ТВРДИНА, ОХРИД

- SILVANA BLAŽEVSKA
СИЛВАНА БЛАЖЕВСКА
- RELIEF MOLDED KRATERS FROM VARDARSKI RID
РЕЉЕФНО КАЛАПЕНИ КРАТЕРИ ОД ВАРДАРСКИ РИД
- 351
- DIMITAR NIKOLOVSKI
ДИМИТАР НИКОЛОВСКИ
- ROMAN JEWELRY IN FUNERARY CONTEXT: FEMALE
ADORNMENT IN LATE 2ND CENTURY STOBI
РИМСКИ НАКИТ ВО ФУНЕРАРЕН КОНТЕКСТ: ЖЕНСКИ НАКИТ ВО ДОЦНИОТ 2
ВЕК ОД Н. Е. ВО СТОБИ
- 369
- BRANKA MIGOTTI
БРАНКА МИГОТИ
- SOCIO-CULTURAL ASPECTS OF FEMALE FASHIONS IN
ROMAN SOUTHERN PANNONIA
СОЦИО-КУЛТУРНИТЕ АСПЕКТИ НА ЖЕНСКАТА МОДА ВО РИМСКА ЈУЖНА ПАНОНИЈА
- 383
- BOJAN DJURIĆ
БОЈАН ЃУРИК
- MIGRATING MOTIF BETWEEN SALONA AND SIRMIIUM
МИГРИРАЧКИ МОТИВ МЕЃУ САЛОНА И СИРМИУМ
- 409
- ALEKSANDRA NIKOLOSKA
АЛЕКСАНДРА НИКОЛОСКА
- MORE ON THE SCULPTURE OF THE GODDESS FROM
SUVODOL
ПОВЕЌЕ ЗА СКУЛПТУРАТА НА БОЖИЦАТА ОД СУВОДОЛ
- 429
- PERIKLES CHRISTODOULOU
ПЕРИКЛЕ ХРИСТОДУЛУ
- "HERMERACLES: ON THE ICONOGRAPHY OF A FUNERARY
ALTAR FROM THESSALONIKI
ХЕРМЕРАКЛЕ: ЗА ИКОНОГРАФИЈАТА НА ЕДЕН НАДГРОБЕН ЖРТВЕНИК ОД
СОЛУН
- 445
- GOCE PAVLOVSKI
ГОЦЕ ПАВЛОВСКИ
- MASON'S MARKS AT THE THEATRE AT STOBI
ОЗНАКИ НА СИДАРИТЕ НА ТЕАТАРОТ ВО СТОБИ
- 471
- SLAVICA BABAMOVA
СЛАВИЦА БАБАМОВА
- SOCIAL DIVERSITY ON THE FUNERAL MONUMENTS IN THE
NORTHERN PART OF PROVINCIA MACEDONIA
СОЦИЈАЛНА РАЗНОЛИКОСТ НА НАДГРОБНИТЕ СПОМЕНИЦИ ВО СЕВЕРНИОТ
ДЕЛ НА ПРОВИНЦИЈА МАКЕДОНИЈА
- 497

- LENČE JOVANOVA MANIFESTATIONS OF ROMAN STATE PROPAGANDA FROM THE EARLY SEVERAN PERIOD IN SCUPI 511
- ЛЕНЧЕ ЈОВАНОВА МАНИФЕСТАЦИИ НА РИМСКАТА ДРЖАВНА ПРОПАГАНДА ОД РАНИОТ ПЕРИОД НА СЕВЕРИТЕ ВО СКУПИ
- MARINA ONČEVSKA, TODOROVSKA TRAGI OD MIGRACIJATA VO EPOXATA NA PRESELBITE: ČERŇAHOV KULTURATA VO SČUPI PREKU AKCENT NA FIBULI 543
- МАРИНА ОНЧЕВСКА ТОДОРОВСКА ТРАГИ ОД МИГРАЦИЈАТА ВО ЕПОХАТА НА ПРЕСЕЛБИТЕ: ЧЕРЊАХОВ КУЛТУРАТА ВО СКУПИ ПРЕКУ АКЦЕНТ НА ФИБУЛИ
- MARINA ONČEVSKA, TODOROVSKA MIGRATION TRACES IN THE EPOCH OF RESETTLEMENT: THE ČERNYAKHOV CULTURE IN SCUPI BASED ON FIBULAE
- DAFINA GERASIMOVSKA THE RISE AND FALL OF THE RESIDENTIAL COMPLEX OF PERISTERIA AT STOBI 567
- ДАФИНА ГЕРАСИМОВСКА ПОДЕМОТ И ПАДОТ НА СТАНБЕНИОТ КОМПЛЕКС НА ПЕРИСТЕРИЈА ВО СТОБИ
- VESNA KALPAKOVSKA, OLIVERA JANDRESKA DEATH ELEGY ADDITIONALLY INSCRIBED UPON AN HONORARY MONUMENT IN STYBERRA 583
- ВЕСНА КАЛПАКОВСКА, ОЛИВЕРА ЈАНДРЕСКА ПОСМРТНА ЕЛЕГИЈА ДОПОЛНИТЕЛНО ВРЕЖАНА НА ПОЧЕСЕН СПОМЕНИК ОД СТИБЕРА
- VIKTORIJA SOKOLOVSKA OBID ZA IDENTIFIKUVAŇE NA KALE – VINICA SO ANTIČKA HARMONIJA 595
- ВИКТОРИЈА СОКОЛОВСКА АТТЕМПТ ТО IDENTIFICATION OF KALE-VINICA WITH ANCIENT HARMONIA
- VIKTOR LILČIKJ ADAMS FORTRESS FUNCTIONS: VRV BRIKUL, VILLAGE LUKOVICA AND KALE VILLAGE OF SEDLAREVO, IN THE CONTEXT OF THE PROVINCIAL BORDER AND THE SIGNALIZATION BETWEEN THE REGIONS OF SKOPJE AND PELAGONIA IN THE EARLY BYZANTINE PERIOD 609
- ВИКТОР ЛИЧИК АДАМС ФУНКЦИИТЕ НА КАСТЕЛИТЕ: ВРВ БРИКУЛ, ЛУКОВИЦА И КАЛЕ, СЕДЛАРЕВО ВО КОНТЕКСТОТ НА ПРОВИНЦИСКАТА ГРАНИЦА И СИГНАЛНАТА ТРАНСМИСИЈА ОД СКОПСКО КОН ПЕЛАГОНИЈА ВО РАНОВИЗАНТИСКИОТ ПЕРИОД

-
- ДАВЧА СПАСОВА ЕДНА ПЕЧКА ЗА ГРАДЕЖНА КЕРАМИКА ОД ОКТИСИ, СТРУШКО 623
DAVČA SPASOVA A KILN FOR CONSTRUCTION CERAMICS FROM OKTISI, STRUGA REGION
- CAROLYN S. SNIVELY ECCLESIASTICAL ARCHITECTURE IN THE LATE ANTIQUE PROVINCE OF DARDANIA 635
КЕРОЛИН С. СНАЈВЛИ ЦРКОВНА АРХИТЕКТУРА ВО ДОЦНОАНТИЧКАТА ПРОВИНЦИЈА ДАРДАНИЈА
- RUTH KOLARIK PINECONE FOUNTAINS IN EARLY CHRISTIAN MOSAICS 657
РУТ КОЛАРИК МОТИВОТ НА ФОНТАНА ВО ВИД ШИШАРКА НА РАНОХРИСТИЈАНСКИТЕ МОЗАИЦИ
- SANJA BITRAK COINS FROM THE PLAOSHNIK BAPTISTERY, OHRID 677
САЊА БИТРАК МОНЕТИ ОД КРСТИЛНИЦАТА НА ПЛАОШНИК, ОХРИД
- EMILIO MARIN THE DALMATIAN AND CROATIAN TRADITION OF SAINT HELENA 701
ЕМИЛИО МАРИН ДАЛМАТИНСКАТА И ХРВАТСКА ТРАДИЦИЈА ЗА СВЕТА ЕЛЕНА
- ЕЛИЦА МАНЕВА ЕДЕН „ЗАПОН“ ЗА ИНСИГНИСКА НАМЕТКА ОД „ПЛАОШНИК“ – ОХРИД 711
ELICA MANEVA A 'ZAPON' (AGRAPH) FOR INSIGNIA CLOAK (TUNIC) FROM 'PLAOSHNIK' – OHRID
- ЛИСТА НА УЧЕСНИЦИ / LIST OF PARTICIPANTS 729

Лектура / Proofreading

Николинка Нолевска

Alistair Bright

Carolyn S. Snively

Дизајн / Design

Методија Николовски

Компјутерска реализација / Computer layout

Бранко Гаштеовски

Корица / Cover design

Филип Митров

Превод на англиски / English translation

Андријана Драговиќ

Печатница

Мар-Саж, Скопје

Тираж / Copies

300